

Förslag

Detaljplan för
fastigheten Ulvsunda slott 1 m m
i stadsdelarna Ulvsunda och
Ulvsunda Industriområde
i Stockholm
S-Dp 2006-06219-54

HANDLINGAR

Detaljplanen består av en plankarta Dp 2006-06219-54 med bestämmelser samt denna planbeskrivning och en genomförandebeskrivning.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Planens syfte är att möjliggöra nya bostäder i den södra delen av fastigheten Ulvsunda slott 1 liksom att säkerställa tillgängligheten för allmänheten till delar av slottsparken, som kan upprustas bl. a. med återställd vattenkontakt, och att skydda området genom att införa erforderliga skyddsbestämmelser. Ca 60 lägenheter i flerbostadshus/radhus och 8 friliggande villor kan inrymmas i planförslaget. För konferensanläggningens behov ryms 14 övernattningsrum.

PLANDATA

Planområdet utgörs av fastigheten Ulvsunda slott 1 samt en mindre del av fastigheten Ulvsunda 1:3, mellan Margretelundsvägen och vattnet. Området gränsar i söder till Ulvsundavägen, i väster till kanalen mellan Ulvsundasjön och Lillsjön, i norr till Ulvsundasjön samt i öster till kvarteren Prästgården och Slottsbacken. Planområdet omfattar ca 9,2 ha.

Fastigheten Ulvsunda slott 1 är i privat ägo, övrig mark ägs av staden.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Detaljplanen ersätter inom sina gränser gällande detaljplaner P1 3224, fastställd 1946, P1 5555, fastställd 1964, P1 2006, fastställd 1938 och P1 2824, fastställd 1943.

I stadens översiktsplan ÖP 99, antagen av kommunfullmäktige 1999, definieras planområdet som "parker, naturområden och rekreationsanläggningar mellan stadsdelarna". Området närmast huvudbyggnaden definieras som parkanläggning med särskilt bevarandevärde.

Enligt gällande detaljplan är fastigheten Ulvsunda slott 1 kvartersmark. Närmast huvudbyggnaderna får marken endast användas som reservat för befintliga, kulturhistoriskt värdefulla byggnader. För resten av fastigheten gäller markanvändningen allmänt ändamål, utom för ett mindre område i fastighetens södra del, där marken får användas endast för personalbostäder i anslutning till det i Ulvsunda Slott förlagda vårdhemmet. Margretelundsvägen och strandremsan är gatu- och parkmark.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Befintliga förhållanden

Ulvsunda slott är ett av Västerorts viktigaste kulturminnen och slottsparken är ett grönområde använt av de kringboende. Fastigheten är sedan slutet av 1990-talet i privat ägo. Fastigheten och slottet har nyligen renoverats till en populär konferensanläggning med övernattningsmöjligheter i flyglarna. I dag har allmänheten fritt tillträde till slottsparken beroende av fastighetsägarens välvilja, och inte därför att det är parkmark eller enligt allemansrätten. Det är ett stort åtagande för ägaren att underhålla den över 5 ha stora slottsparken. Frågan om slottsparkens tillgänglighet är inte löst permanent, såsom skett för Åkeshovs och Hässelby slott. En avstängning för allmänheten, som staden i dag inte kan hindra, skulle vara olycklig.

Fastighetsägaren har i samarbete med stadsbyggnadskontoret arbetat fram ett förslag till upprustning av parken med återställd vattenkontakt och till bostadsbebyggelse i den södra delen av fastigheten. De värden som nya byggrätter här skapar ger möjligheter att lösa en rad frågor. Byggrätterna kan utgöra underlag för avtal mellan staden och fastighetsägaren om anläggning, drift och överlämnande av mark som ska vara park och därmed kan göras tillgänglig för allmänheten. De kulturhistoriskt mest värdefulla delarna av parken, i anslutning till huvudbyggnaden, kan iordningställas och underhållas på ett för kulturminnesvården lämpligt sätt, samt återfå sin historiska vattenkontakt – utan störande trafik.

Omgivande bostadsbebyggelse består av äldre egnahems- och flerfamiljsbostäder. Bostadsbebyggelsen söder om planområdet närmast Ulvsundavägen samt på andra sidan Ulvsundavägen har betydande kulturhistoriska värden.

På Ulvsundavägen passerar enligt trafikkontorets räkningar år 2002 ca 30 000 fordon per dygn och på Margretelundsvägen ca 1 900 fordon per dygn. De väsentligaste miljöfrågorna att beakta är frågor som hänger samman med närheten till flygplats och trafikled med transporter av farligt gods – risk och buller - samt förändringar inom kulturhistoriskt värdefull miljö.

Allén

Mot norr finns rester av en lindallé utmed den korta uppfarten. Mot söder leder en lindallé fram till två grindstolpar. Båda alléerna har varit hamlade till en mycket låg nivå, (ca 2,4 meter över mark) främst för att kronorna inte skulle skugga odlingsytorna. Under senare tid har de beskurits (ca 6 meter över mark) och har idag en varierande höjd av ca 12 – 18 meter. Trädens ålder kan bedömas efter stamdiametern (ca 110 centimeter) med hänsyn tagen till växtplatsen och genomförda hamlingar. Åldern bör ligga mellan 220 (4 årsringar/cm) till

275 (5 årsringar/cm) år. Utgångna träd har ända tills nu kontinuerligt ersatts av nya träd. (Klaus Stritzke).

Frukträdgården

Söder om Trädgårdsmästarbostaden, dvs. huset intill Ulvsundavägen som finns omnämnt på kartor ända från 1700-talet, låg in på början av 1900-talet en nyttoträdgård med köksväxter och fruktträd. Den plana gräsytan mellan Ulvsundavägen och allén motsvarar trädgårdens tidigare utbredning. Några rader äppelträd står ännu kvar i den södra änden. De äldsta bedöms vara mellan 120 och 200 år gamla. Kartmaterial från 1600-talet fram till tidiga 1900-talet visar en tydlig kvartersindelning av trädgården. Nyttoträdgården var enligt kartmaterialet ordnad i vinkelrätt förhållande till allén och avskild med en häck mot denna. Parallellt med Ulvsundavägen löpte under en tid ytterligare en mindre allé inom trädgården vilken anslöt till Trädgårdsmästarbostaden.

Diket

Söder om den tidigare fruktträdgården ligger idag ett dike. Diket var under lång tid ett av de huvudsakliga avrinningsstråken för stora markområden ända bort till Brommaplan. Diket fortsätter på andra sidan allén, i en sänka gränsande till befintliga villatomter, ner mot Ulvsundasjön.

Tegelbruket/Landskapsparken

Öster om allén faller marken ner mot Ulvsunda sjö. Här omnämns i det tidiga kartmaterialet ett tegelbruk av oklar omfattning. Under 1800-talet sträckte sig en landskapspark från denna del vidare mot sydost. Den styckades i början av 1900-talet i tomter och bebyggdes till största delen med villor. Idag står ett antal större flerstammiga träd i den sluttande gräsytan.

Planen intill bron

Där Margretelundsvägen idag ansluter till Ulvsundavägen finns en plan yta vid foten av slottets höjd. Ursprungligen hade slottet i detta parti kontakt med Lillsjön. Här låg nyttobyggnader knutna till slottet. Idag är korsningen svårt störd av trafiken och visuellt stökig med bensinmacken på andra sidan Ulvsundavägen som skärmar av utblicken mot sjön.

Kanalen

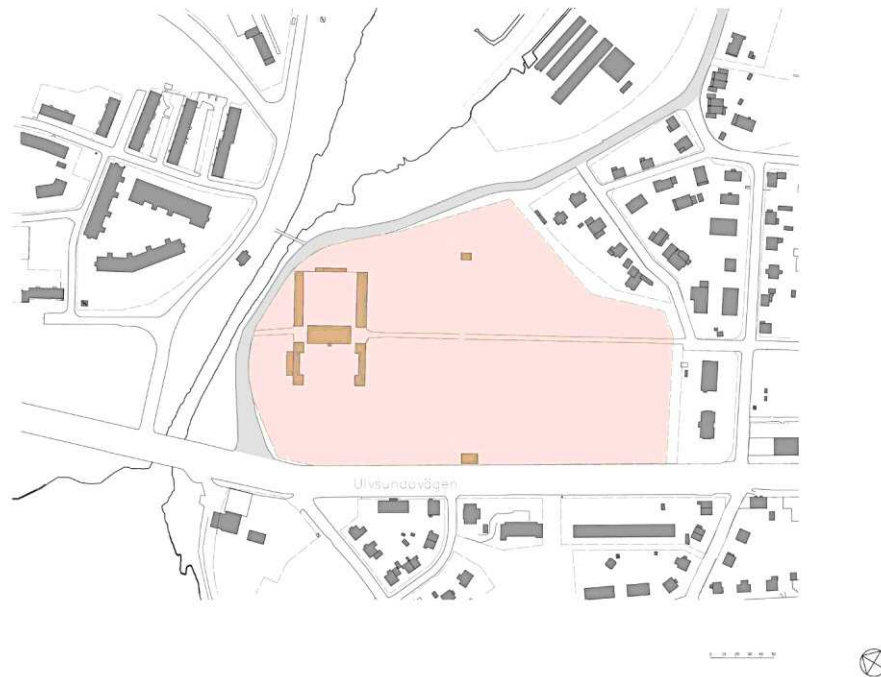
Kanalen Lillsjöbäcken är en viktig förbindelselänk mellan Ulvsundasjön och Lillsjön. Staden har byggt promenadstråk i Lillsjöparken och en lätt brokonstruktion under Ulvsundavägen som gör att man planskilt kan korsa den och nå Ulvsundasjön. På så sätt kan en promenad leda från de yttre stränderna i Ulvsundasjön vidare runt Lillsjön och tillbaka igen på andra sidan av vikens stränder.

Gatumark

I Margretelundsvägen ligger stora elledningarna, som bör ligga kvar i nuvarande läge och också vara tillgängliga för service och underhåll.

FÖRÄNDRINGAR

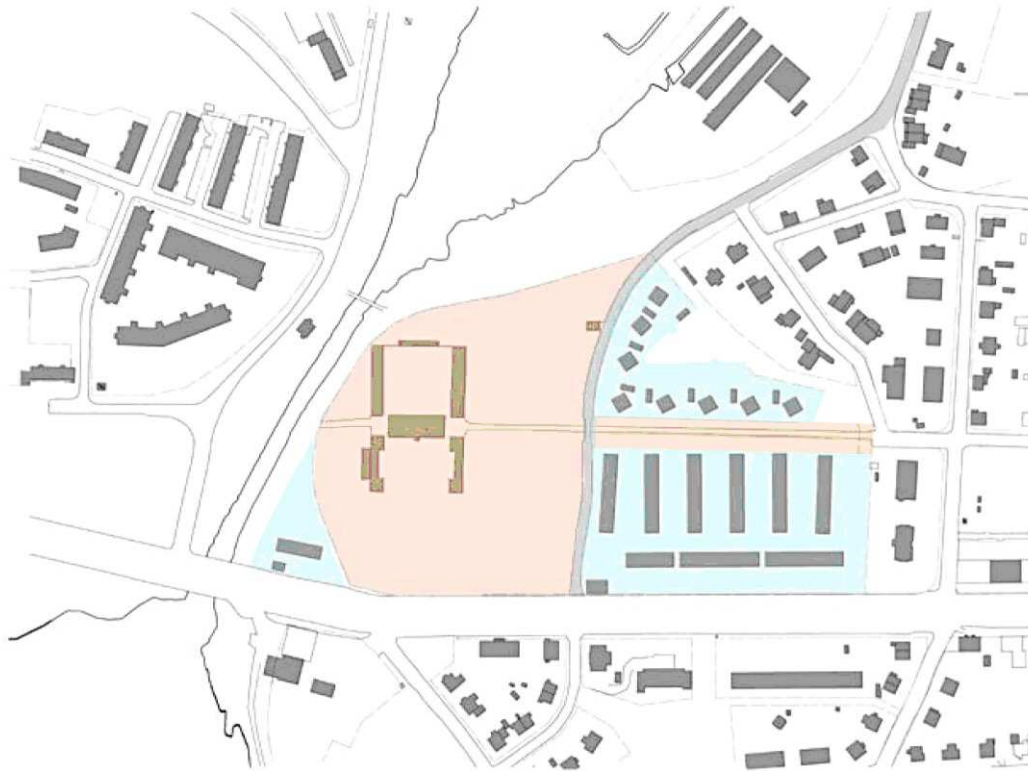
Ny utformning av marken omkring slottet

Fastigheten Ulvsunda slott 1 och Margaretelundsvägen i nuvarande läge.

Planförslaget innebär att delar av slottsparken bebyggs i kombination med att den kvarvarande slottsparkens tillgänglighet säkerställs och att vissa kulturhistoriska värden förstärks och skyddas som kompensation för att andra delar tas i anspråk för ny bebyggelse.

Kvarvarande mark bearbetas, såväl den som tillhör slottsfastigheten som närliggande parkmark tillhörande Stockholms stad. Förslagets parkdel har syftet att erbjuda mer tillgängliga friytor, sammanhängande parkrum med sjöutsikt, utökad tillgång till strandlinjen, större tillgänglighet till Lillsjöparken och högre kvalitet och bättre kontakt med vattnet i kanalparken samt ordentlig bulleravskärmning i en större del av fastigheten. Den mark som inte tas i anspråk för bebyggelse ligger närmast slottet och ges högre rekreativa och upplevelsemässiga värden än idag. De kulturhistoriska värdena förändras så att kontakten mellan slottets huvudbyggnader och Ulvsundasjön förstärks, Margaretelundsvägen med dess barriäreffekt i denna del försvinner. Aspekter från såväl 1600- och 1700-talen som 1800-talet beaktas genom de föreslagna åtgärderna. Förslaget anknyter även till stadens kompletterande villabebyggelse under 1900-talets första hälft i den sydöstra delen. Föreslagen bebyggelse och markbehandling har utformats med största hänsyn till historiska och befintliga strukturer. Margaretelundsvägen dras i ny sträckning söder om slottet och följer så långt möjligt en befintlig vägsträckning i parken. I de delar av dagens trädgård som övergår till kvartersmark kan den historiskt betingade strukturen avläsas i det aktuella förslaget. I delar av den föreslagna parkmarken kan historiska kvaliteter i vissa fall förstärkas.

Fastigheten Ulvsunda slott 1, med den föreslagna bebyggelsen som bildar nya kvarter och Margaretelundsvägen i nytt läge.

De södra trädgårdskvarteren föreslås överföras till kvartersmark med radhus- och villabebyggelse. Margaretelundsvägen dras om i ny sträckning mellan den föreslagna bebyggelsen och slottets huvudbyggnader. Genom denna åtgärd frigörs mark öster och norr om slottet för parkanvändning och sambandet mellan slottet och Ulvsundasjön kan återupprättas.

Trädgårdsdelen närmast söder om huvudbyggnaderna behålls med nuvarande utformning och kopplas samman med marken ner mot strandområdet och bryggan. Denna del kommer att utgöra en öppen sluttande gräsplan mot vattnet. Längre söderut upprustas strandområdet och en rekonstruktion föreslås av en del av den romantiska 1800-talspark som tidigare låg här och med anknäring till befintliga rester av den romantiska parken.

Norr om slottet utvecklas parkmarken på ömse sidor av Ulvsunda kanal. Kanalen kompletteras med en gångbro under Ulvsundavägen även på den södra sidan så att kontakten med Lillsjön förbättras. En smal träspång föreslås längs kanalens norra strandlinje mellan befintlig gångbro under Ulvsundavägen och fram till den nyligen iordningställda sittplatsen vid norra sjöstranden mitt för slottets huvudbyggnad. Parkmarken norr om Ulvsunda kanal omgestaltas så att kanalområdet kan nyttjas bättre för vistelse. Den mindre byggnaden skulle i framtiden kunna användas för parkverksamhet såsom servering eller kajakuthyrning. Sammantaget kan de beskrivna åtgärderna ge upphov till en attraktiv plats som erbjuder allmänheten en park med helt andra kvaliteter än idag.

Margaretelundsvägen flyttas. Marken nordväst om slottet införlivas i slottsfastigheten. Den föreslagna byggnaden i denna del samkomponeras med kanal-

parken och den föreslagna muren mot Ulvsundavägen. En smitväg ordnas härifrån direkt till Lillsjöparken via en ny gångbro under Ulvsundavägen.

Utmed trädgårdens västra sida uppförs en avskärmande mur mot Ulvsundavägen. Mitt för slottet föreslås murens övre del ersättas med en klippt lindhäck och en glasskärm dels för att markera huvudbyggnaderna, dels för att samspela med terrängformerna och skapa variation i vägrummet. Utmed befintlig bro över kanalen (Ulvsundavägen) förses broräcket med en hög glasskärm som kragar ut mot muren i söder och leds in ett litet stycke utmed Johannesfredsvägen för att skärma av ljudet från Ulvsundavägen.

Längs med muren utmed Ulvsundavägen föreslås slottets nya parkering förläggas. Dels för att denna parkdel inte är attraktiv för annat nyttjande innanför den nya muren, dels för att platsen är lättillgänglig i förhållande till den nya infarten till slottet. Söphantering och varuleveranser sker via detta stråk.

Trädgården mot Ulvsundasjön

Den befintliga Margaretelundsvägen rivs och ytlagren schaktas bort. Slänten mellan befintlig väg och strandlinjen ges en jämn släntlutning genom utjämnning av massor. En ny strandlinje anläggs, eventuellt med strandskoning av natursten. Slänterna ner mot vattenlinjen ges en svagt krökt profil och utförs gräsklädda. Hänsyn tas till vattenytans fluktuationer. Sanka strandpartier undersöks och massor påförs vid behov så att de kan beträdas och skötas. Befintlig växtlighet gallras och röjs. Eventuellt sparas vissa av de befintliga träden. Ledningsvallen i öster utmed Margaretelundsvägen föreslås schaktas till hälften varvid man möter upp med påförda massor. Befintlig trädråd gallras hårt. I den sydöstra delen gynnas en karaktär av romantisk park som fortsättning på de äldre delarna av romantisk park längre upp i slänten. Karaktären gestaltas genom artval, placering av träd och buskar samt ett slingrande gångsystem och om möjligt öppna vattendrag. Stamskott på äldre träd hålls efter. Gräset slås och en ängsflora gynnas i fältskiktet. Växtligheten kompletteras med träd och buskar. Sittplatser anläggs. Närmare slottet öppnas markerna och karaktären övergår till att bli öppen, intensivt klippt gräsplan som sammanbinder de cen-

trala delarna med stranden. Befintlig parkeringsplats schaktas försiktigt och återförs till gräsplan. Den befintliga dammen sparas. Genom dessa åtgärder erbjuds ett stort sammanhängande och delvis öppet parkrum som sluttar svagt ner mot vattnet. Rejäla utjämnningar av marknivåer är nödvändiga i denna del om stranden ska bli tillgänglig för allmänheten. Nuvarande skick är sannolikt delvis resultat av terrängmodellering i samband med Margaretelundsvägens tillkomst. En ny genande gångväg har studerats i det läge som bedöms vara starkt efterfrågat samtidigt som hänsyn har tagits till befintliga strukturer. Befintlig gångbro är onödigt trång och föreslås byggas om och byggas till med ett smäckert uttryck så att den ger möjlighet för två personer att mötas på bron.

Kanalparken

Parkmarken utmed Ulvsunda kanal fokuserar upplevelsen av det intima vattenrummet med det mäktiga slottet i bakgrunden och kopplingen till Lillsjöparken. Stränderna gallras så att vissa träd av god kvalitet gynnas och utblickar och visuell kontakt blir optimal. Margaretelundsvägen rivs men överbyggnaden sparas i sådan utsträckning som är nödvändig för att nå ledningsnätet med arbetsfordon. En parkväg dras inom vägområdet. Resten av vägens ytskikt rivs och markens nivå utjämnas så att den blir en del av slänten. Slänten kan på så sätt göras flackare utmed en lång sträckning på kanalens norra sida. Mitt för slottets norra allé är dock kanalslänten skonad med en stödmur som sparas i befintligt skick. Norr om kanalen dras gångvägarna om för att gynna en slutande sammanhängande gräsplan ner mot stranden och med slottsbyggnaderna som fond. Skyddande buskage planteras i grupper mot Johannesfredsvägen för att forma en starkare rumslighet i den lilla parken och för att skydda mot trafiken. Nere vid vattenlinjen utmed kanalens norra strand anläggs en smal träspång med enkelt räcke från den befintliga bron i väster till den nya sittplatsen i öster. Träspången ska förstärka den småskaliga och intima rumskaraktären i kanalen och ge möjlighet att ta sig nära vattnet på ett annorlunda och mer spännande sätt. Spången leder under den befintliga träbron i öster. Mitt för den mindre byggnaden i parken utvidgas träspången till en bredare brygga som kan användas till exempel för att lägga i en kajak. /På den södra sidan byggs en ny bro på konsol mot den södra valvsidan i bron under Ulvsundavägen. Bron ska

förenkla tillgängligheten till Lillsjöparken från slottssidan utan att man ska behöva gå upp på och över den trafikerade vägen. Tanken är också att man ska kunna gå runt sjön på ett enkelt sätt utan omvägar. En smitväg med trappa byggs i slänten så att man lätt tar sig ner till bron från den nya längan med övernattningsrum.

Entrén och parkeringen

1:1000

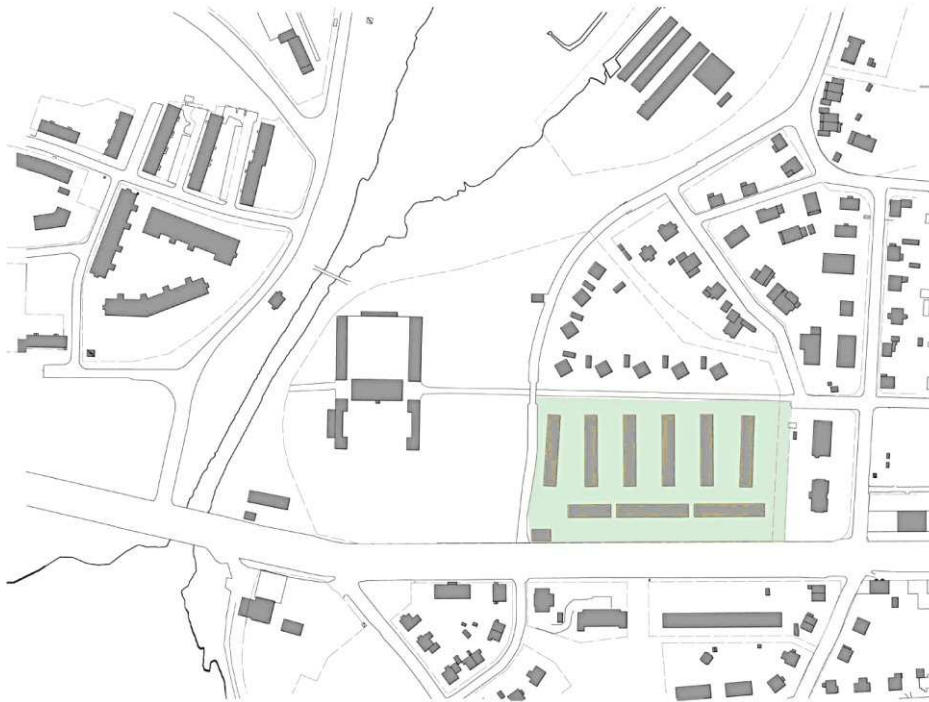
I väster mot Ulvsundavägen anläggs en putsad betongmur som successivt blir högre mot norr genom att marken faller undan. Mitt för slottsbyggnaderna anläggs en lindhäck som sköts och klipps enligt särskilda föreskrifter. Den befintliga uppfartsvägen mot slottets orangeritradgård behålls. Smalare gångvägar leds försiktigt mellan träden upp mot slottet. Vägarna slingrar sig uppför slänten enligt samma princip som i 1800-talets romantiska park på samma plats. I övrigt rörs inte slänten och träden mellan slottet och den föreslagna parkeringsplatsen. Längs med muren anläggs en parkeringsplats belagd med stensmjöl. Enskilda parkeringsplatser markeras inte utan biluppställning får ske där utrymme finns (såsom den befintliga parkeringen fungerar idag). Alla befintliga träd sparas bortsett från utgångna eller svaga individer. I några partier behöver utjämning av nivåskillnader företas, hela ytan höjs 0,15 meter. Vid anläggandet schaktas försiktigt. I några lägen kompletteringsplanteras utgångna stenfruktträd. En mindre låg byggnad uppförs vid infarten från Ulvsundavägen. Denna kan användas för sopkärl. Varuleveranser till köket i norra flygeln sker genom framkörning via en tre meter bred väg i samma läge som en tidigare sträckning. Fordonen förutsätts kunna vända på inlastningsplanen. I den nordvästra delen införlivas en mindre del (ca 0,2 ha) av stadens mark i slottsfastigheten, där Margaretelundsvägen går i nuläget. På platsen föreslås en kompletterande byggnad med övernattningsrum för slottets behov. Broräcket på befintlig bro förses med en hög glasad skärm av glaskvalitet med "självrening". Räcke med skärm leds in ett stycke på Johannesfredsvägen.

Kvarteren närmast söder om slottet och Margaretelundsvägen i nytt läge

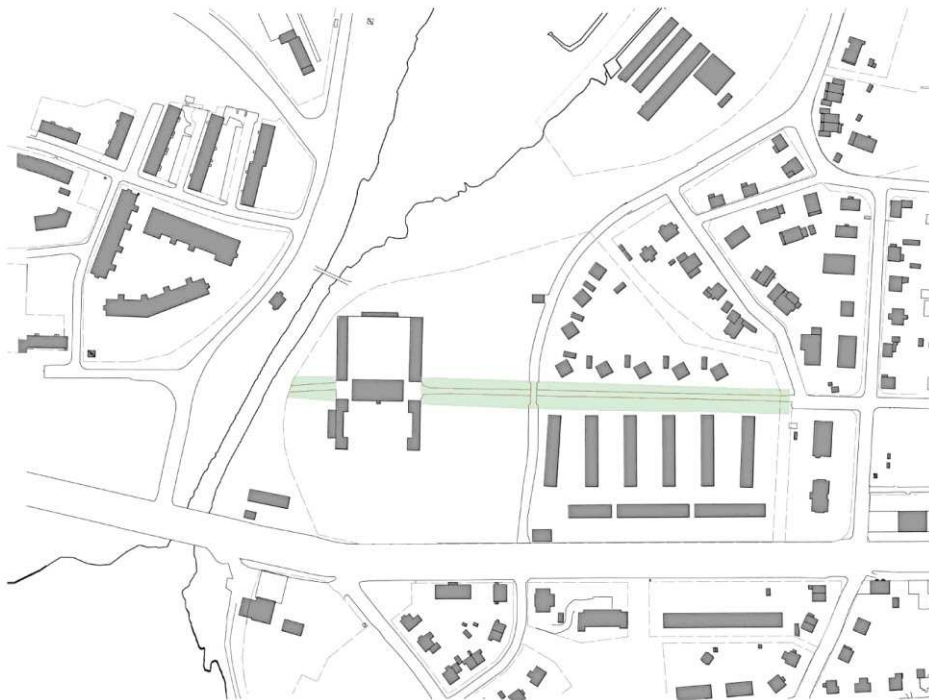
Kvarteren närmast söder om slottet omformas så lite som möjligt. Området kommer att beröras av Margaretelundsvägen i nytt läge med dess trafik. Den äldre parkvägen gick något längre söderut med trädgårdsmästarbyggnaden som fond. I detta fall har vägen behövt anpassas till trafikvillkoren i korsningen med Ulvsundavägen samt till nivåförhållandena närmast allén. Trädgårdskvarteren norr om vägen är mycket bergiga och nivåerna stiger snabbt varför bergschakt och släntning kan bli nödvändig i vissa delar. Margaretelundsvägen höjs knappt en meter mellan Ulvsundavägen och allén för att minimera intrång i den bergiga slänten. I den sydöstra delen kommer den nya vägen också där att ligga högre än befintlig mark varför en släntning måste ske ner mot den äldre trädgårdsavdelningen. Slänten ges samma lutning som i den motstående sidan.

Köksträdgården

Det som förmodas vara en ursprunglig frukt- och köksträdgård föreslås planläggas för radhus och flerbostadshus. Indelningen följer inte den symmetriska strukturen i detalj så som den har kunnat avläsas av äldre material. Bebyggelsen utformas dock med anspelning på den historiska markanvändningen. Befintliga fruktträd sparas så långt möjligt. I de fall de måste tas ner undersöks vilka sorter det handlar om och ympkvistar tas för uppdrivning av nya träd av samma sort som kan återplanteras i trädgårdarna. ☒

Allén

Allén innehåller mycket gamla lindar, somliga har bedömts vara äldre än 200 år. Dessa bär spår av tidigare beskärningar. I vissa luckor har nya träd placerats. Där nya Margaretelundsvägen bryter igenom allén står ett ungt träd som kan flyttas. Träden behöver skötas kontinuerligt och enligt särskild trädvårdsplan. ☒

Del av romantisk park

Den föreslagna bebyggelsen öster om allén utformas på ett sätt som anpassats till den romantiska parkens uttryck med solitära hus i fri placering. De delar av den romantiska 1800-talsparken som finns kvar bevaras och vårdas. En ny parkväg föreslås i kanten av sänkan där diket löper och den ges förgreningar in mot slottsträdgården och framförallt ner mot den framtida strandpromenaden utmed vattnet. Det igenväxta området mellan nuvarande Margaretelundsvägen och stranden röjs och en romantisk parkdel rekonstrueras omsorgsfullt enligt rådande stilideal. ⊗

Ny bebyggelse – inordnad i den historiska strukturen

Planmönstret för den nya bebyggelsen har tagit sin utgångspunkt i markens tidigare användning i anslutning till slottet. Syftet är att etablera en struktur som både ger en bra boendemiljö och samtidigt berättar om platsens historia. De historiska strukturerna blir avläsbara i den nya bebyggelsen. Margaretelundsvägens nya sträckning avgränsar parkens allmänt tillgängliga delar i norr från den bebyggda marken i söder. Trädgårdsmästarbostaden inordnas i strukturen och förankrar väg och bebyggelse på platsen. Huset ligger som en hörnsten vid Margaretelundsvägens anslutning till Ulvsundavägen och förenar gammalt och nytt.

Nyttoträdgårdens tydliga kvartersstruktur är grunden för planmönstret till bostadsbebyggelsen i äppelträdgårdarna väster om allén - ”Trädgårdslängorna” och ”Långa Raden”. På den östra sidan, i resterna av landskapsparken, läggs åtta volymer fritt i den sluttande terrängen inpassade mellan de stora träden - ”Parkvillorna”. Vid platsen för dagens korsning mellan Margaretelundsvägen och Ulvsundavägen ersätts körbanan med en plan gräsyta som avgränsas mot trafikens buller med ett nytt annex som hör till slottet - ”Orangeriet”.

Bilarna har uppställningsplatser i en rad med längor utmed en gränd parallellt med Ulvsundavägen samt längst i söder vid diket. Gränden har en gångbana

belagd med betongsten längs med huset. Körbanan är belagd med oljebundet grus, bilupställningsplatserna under tak är belagda med betongsten.

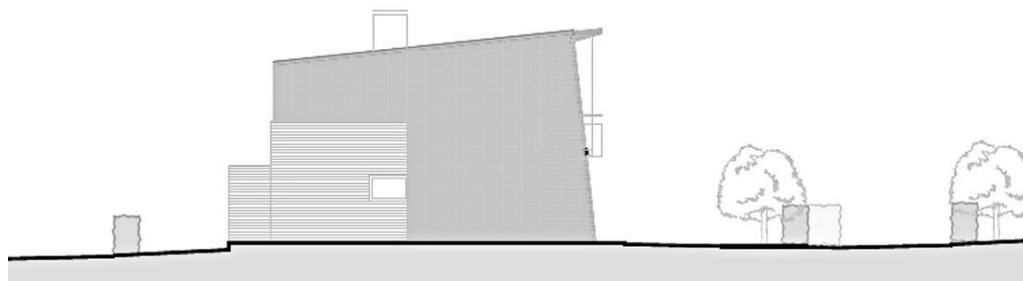
Planen beskriver husens volymer och material. Några övergripande karaktärsdrag är preciserade. Inom den beskrivna ramen kan variation läggas till. Måtten på husen ger stor frihet i utformningen av interiörerna. Husens förhållande till varandra och omgivande mark är preciserat i planen för att säkra en välavvägd helhet.

”Trädgårdslängorna” - radhusen

Husen består av radhus i två plan. Varje bostad avgränsas mot grannen genom att den lägenhetsskiljande väggen skjuter ut ett stycke mellan uteplatserna. Väggskivan avslutas vinkelrätt mot taklutningen vilket ger bredare insynsskydd i markplanet. Den vertikala indelningen av fasaden ger en överordnad skala där varje bostad tecknar sig som en enhet. Mot entrésidan är fasaden horisontellt indelad. Övervåningen skjuter ut några decimeter över markplanet vilket förstärker den horisontella utsträckningen. Fönstersnickerier är av målat trä, räcken av målat smide, taktäckning och plåtdetaljer av förzinkad plåt. Färgsättningen varieras mellan längorna inom en sammanhållen färgpalett. Uteplatserna är bullerskyddade från flyg och biltrafik med väggskärmar och tak.

Radhus, fasad mot söder

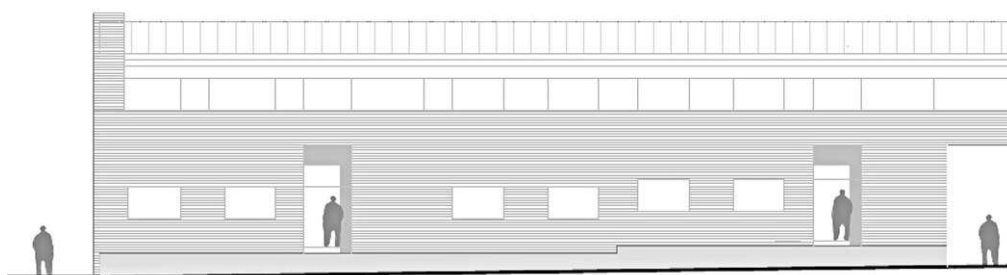

Radhus, gavel

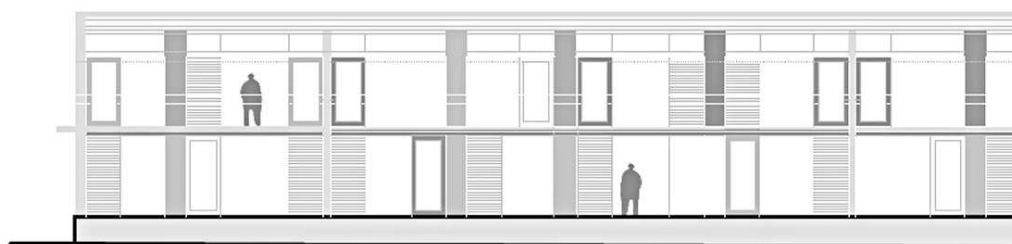
”Långa Raden” - flerfamiljshuset

Parallellt Ulvsundavägen ligger ett långt flerfamiljshus, ”Långa Raden”. Det avslutar trädgårdsanläggningen och skyddar mot trafikens störningar från Ulvsundavägen. Mot trädgården har huset en öppen glasad fasad i två plan. Bygg-

naden bildar fond och gräns åt park och trädgård. Mot gränden längs Ulvsundavägen har byggnaden en helt annan karaktär. Där är fasaden mer sluten med fönster som hål i en kontinuerlig mur. Gränden och trädgården är förbundna med två stora körbara portiker. Mot gränden ligger de funktioner som "försörjer" bostäderna såsom trapphus, arbetskök, badrum och förråd samlade i en smal rumsfil. Medan alla vistelserum - matplats, vardagsrum, arbetsrum och sovrum ligger in mot trädgård och park. Den "försörjande" rumsfilen skyddar de bakomliggande vistelserummen som ligger 25m meter från Ulvsundavägen. Fasaden mot gränden utförs som en tung konstruktion. Ytan putsas eller slammats. Fönsternickerier är av målat trä, räcken av målat smide, taktäckning och plåtdetaljer av förzinkad plåt. Uteplatserna är bullerskyddade från flyg och biltrafik med väggskärmar och tak.

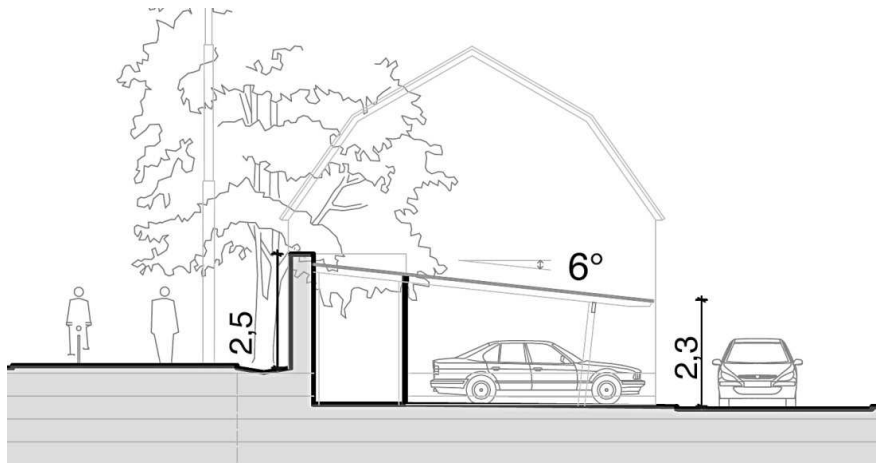
Flerfamiljshuset, fasad mot Ulvsundavägen

Flerfamiljshuset, fasad mot öster

Förrådslängorna med bilplatser

Trädgårdarna är helt fredade från biltrafik och parkering. Bilarna har uppställningsplatser i en rad med fem längor utmed Ulvsundavägen. Det är nyttobyggnader med förråd i bakkant och en öppen konstruktion med tak över bilplatserna. Marken under tak beläggs med betongsten. Mot Ulvsundavägen har längorna en tung vägg. Konstruktionen tål påkörning av fordon och uppfyller de krav som är specificerade i riskanalys framtagen för området. Mot Ulvsundavägen har byggnaderna putsad fasad, är beklädd med träpartier utanpå betongen alternativt är av prefabricerad betong med ingjuten relief. Förrådsbyggnaderna förbinds med en indragen mur. Bakom denna planteras körsbärsträd som tillåts sträcka sig ut över muren och annonsera trädgårdarna mot gatan. På det kulverterade diket i områdets södra del ordnas biluppställningsplatser. Dessa beläggs med betongsten, körbanan med stensmjöl.

Förrådslängor byggda mot skyddsmuren samt biluppställningsplatser

”Parkvillorna”

Villorna är inpassade mellan de befintliga stora träden och låter den böljande terrängen löpa fritt mellan husen. Grundtypen har kubiska proportioner med två hela våningsplan plus en ateljévåning uppe i trädkronornas höjd. Ateljén har ett rumsstort fönster som riktas åt olika håll i de skilda husen. Gestaltningen utgår från att vägg och tak samverkar till att teckna en tydlig volym. För att förstärka den visuella samverkan mellan tak och vägg kan yttervägg luta något så som visat i illustrationen.

Fasaderna utförs i målat trä med bred slät panel, bredd 300, av limträ. Alternativ är slätpanel, där panelbrädorna förlimmas tre och tre för att ge fasadytan en bredare struktur än traditionell panel. Fönstersnickerier är i målat trä, räcken av målat smide, taktäckning och plåtdetaljer är av förzinkad plåt. Volymerna framträder tydliga och skarpskurna genom att mötet mellan vägg och tak sker utan utskjutande taksprång. Färgsättningen varierar mellan villorna inom en sammanhållen färgpalett.

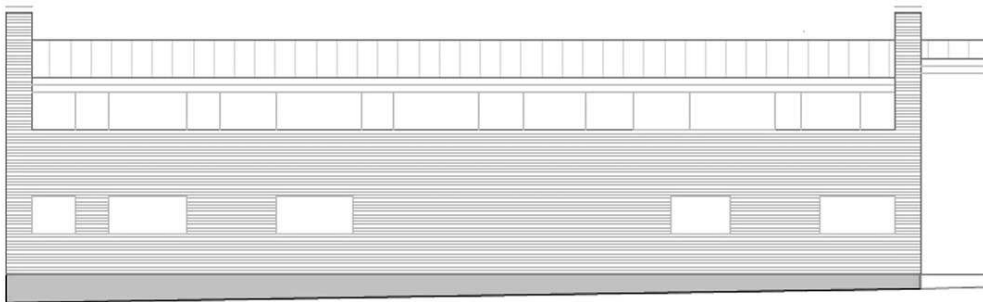
Villorna skiljs från den allmänt tillgängliga allén med fritt formade grupper av syrenhortensia, prydnadslönn, forsythia, slån och kornell. Dessa förbinds med låga, korta häckpartier av bukettapel. Husen angörs via en smal grusad körbar gångväg som ansluter till Margretelundsvägen. Biluppställning ordnas i carports som är täckta med grönt tak s.k. sedumtak och infällda i den sluttande terrängen.

Parkvilla, sektion och elevation

Annexet – ”Orangeriet”

Annexet är samma byggnadstyp som ”Långa Raden” men rymmer här hotellrum längs en enkelsidig korridor. Huset avslutar parken och skyddar mot trafikens störningar från Ulvsundavägen. Mot parken har huset en öppen glasad fasad i två plan med hotellrum. Mot Ulvsundavägen har byggnaden en helt annan karaktär. Där är fasaden mer sluten med fönster som håll i en kontinuerlig mur som löper längs husets korridor. I markplanet avskiljs huset från parken med en låg terrass. Byggnaden bildar fond och gräns och skärmar av från den stökiga trafiken och bensinmacken. Utrymme för biluppställning finns längs en mur mot Ulvsundavägen. Fasaden mot vägen utförs som en tung konstruktion. Ytan putsas eller slammas. Fönstersnickerier är av målat trä, räcken av målat smide, taktäckning och plåtdetaljer av förzinkad plåt.

Annexet, fasader mot Ulvsundavägen respektive parken

Markplanering - tomtmark

Husens fasader – källare, sockel – följer den nuvarande markkonturen.

Hela radhuskvarteret mellan allén och det nya huset kallat ”Långa Raden” får karaktär av sammanhållen trädgårdsanläggning. Gestaltningen av hus och mark utgår från att husen ligger i en stor trädgård. Tonen för kvarterets markbehandling slås an med entrétorgets grusade yta som delas in med band av granithällar. Torget ramas in av den befintliga trädgårdsmästarebostaden, de nya husen och fyra nyplanterade hästkastanjer. Måbärshäckar avgränsar grusytan mot Margetelundsvägen och de nya husen medan trädgårdsmästarebostaden har sin entré direkt från torget.

Husen öppnar sig mot söder med balkonger och låter trädgårdarna vävas ihop med husen. Grusade gångvägar, kantade med granitgatsten och omgärdade av måbärshäckar, leder fram till entréerna.

Trädgårdarna planteras med äppelträd innan de boende flyttar in så att hela kvarteret får karaktär av en större äppelträdgård. De två mest intakta raderna med fruktträd bevaras och inordnas i de nya tomterna. De övriga förses med träd ympade från ursprungssorten - de gamla äppelsorterna får nytt liv.

Tomtgränsen mot parken och allén markeras av låga häckar av bukettapel. Mot husens gavlar står högre volymer av syrénhortensia, forsythia och kornell. Stenhällar infällda i gräset ger smitvägar till allén mellan husen.

Trädgårdarna är helt fredade från biltrafik och parkering, endast tillfällig angöring är tillåten inom området.

Uteplatser

Samtliga lägenheter har bullerskyddad uteplats på husens skärmade sida, uteplatserna är avskärmade från flyg och biltrafik med väggskärmar och tak enligt bestämmelse i planen.

Parkering och angöring

All boendeparkering sker på kvartersmark. Parkeringskvoten är 1 bilplats per lägenhet inkl besöksparkering. Angöring till bostadsentréer inom 10 meter sker från angöringsväg och trädgårdsgränder. Handikapparkering kan anordnas inom kvarteren.

Mitt för slottsbyggnaderna, i väster mot Ulvsundavägen, anläggs en parkeringsplats belagd med stenmjöl längs med muren. Enskilda parkeringsplatser markeras inte utan biluppställning får ske där utrymme finns (såsom den befintliga parkeringen fungerar idag). Alla befintliga träd sparas bortsett från utgångna eller svaga individer. Vid anläggandet schaktas försiktigt. Hela ytan höjs 0,15 m till hälften genom schakt, till hälften genom påförda massor. I några partier behöver utjämning av nivåkillnader företas. Varuleveranser till köket i norra slottsflygeln sker genom framkörning via en tre meter bred väg i samma läge som en tidigare sträckning. Fordonen förutsätts kunna vända på inlastningsplanen.

Tillgänglighet

Samtliga bostadsentréer nås med bil. Angöringsavstånd är högst 10 meter. Gångvägar till entréerna uppfyller stadens krav på utformning och belysning.

Sophantering

Bebyggelsen ska planeras så att källsortering av sopor möjliggörs. Soputrymmen ska anordnas. Området för gemensamhetsanläggning skall även rymma kärl för avfall för fastigheterna. Kärlen skall placeras så nära hämtfordonets angöringsplats som möjligt, vilket i detta fall innebär en placering i direkt anslutning till Margetelundsvägen.

Allmänhetens tillgänglighet till slottsparken

Allmänhetens tillgänglighet till slottsparken ska säkras genom servitutsavtal mellan staden och fastighetsägaren.

Teknisk försörjning

Teknisk försörjning finns idag i eller i närheten av Ulvsundavägen. Anslutning sker till befintliga ledningar. En utbyggnad av den kommunala försörjningen behövs inte med anledning av den nya bebyggelsen.

Kvalitetsprogram

Under planarbetets gång fram till antagande utarbetas ett kvalitetsprogram för den obebyggda marken, som ska lägga fast den överenskomna kvalitets- och ambitionsnivån i projektet och hålla samman delarna till en helhet. Även byggnadernas material och färgsättning kommer att beskrivas i kvalitetsprogrammet.

BEHOVSBEDÖMNING

Enligt "Förordning om ändring i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar, SFS 2005:356", (bilaga 2 och 4) har stadsbyggnadskontoret gjort en behovsbedömning av planprojektet. Åtgärderna medför inte skyldighet att göra anmälan eller begära tillstånd enligt 9 kap miljöbalken. Den nya bebyggelsen är inte heller av sådan art som anges i 5 kap 18 § 3 st plan- och bygglagen.

Vad gäller frågan om bedömning utifrån människors hälsa kan kontoret konstatera att en genomförd bullerutredning visar att fastställda riktvärden för trafik- och flygbuller kan tillgodoses. En genomförd riskbedömning avseende in- och utflygning till Bromma flygplats samt transporter med farligt gods på Ulvsundavägen visar att det främst är transporter med farligt gods som påverkar risknivån för området. Risker förknippade med in- och utflygning till Bromma flygplats och intilliggande bensinstation bedöms vara försumbara. Under förutsättning att nedan beskrivna riskreducerande åtgärder vidtas är bedömningen att risknivån sänks till en acceptabel nivå och att bebyggelse kan uppföras enligt det aktuella förslaget.

Förslaget berör inte riksintresse men innebär förändringar inom kulturhistoriskt värdefull miljö. Därför har två utredningar gjorts, en antikvarisk analys och en kulturhistorisk värdering och bedömning av konsekvenser av planförslaget. Avsikten är att den föreslagna planens utbyggnad ska kunna förenas med att slottsanläggningens gestalt och framtoning även i framtiden vittnar om dess forna ekonomiska betydelse och dominans i området. Planförslaget har utformats med stor hänsyn till parkens historia i form av miljöns betydelsebärande aspekter och övergripande arkitektoniska samband. Bedömningen är att viss tillkommande utbyggnad kan äga rum, med ianspråktagande av parkmark för bostadskvarter, och kan förenas med åtgärder som prioriterar, förtydligar och skyddar viktiga kulturvärden i området. Åtgärderna kan bestå av kompletterande skyddsföreskrifter, vårdplaner och kompensationsåtgärder. Därutöver kan kulturvärdena kompletteras med förstärkt tillgänglighet och rekreativvärden för allmänheten.

Sammanfattningsvis bedöms förslaget kunna råka i viss konflikt med den arkitektoniska kopplingen mellan slott och slottspark (förändrad markanvändning, borttagande av spår och den nya vägens barriärverkan) och med geometrin i parkrummet medan andra betydelsebärande aspekter bevaras (alléns markering,

utbyggnad av den romantiska (engelska) parken och förtydligande av bevarade parkrum). Slottets ursprungliga angringspunkter förstärks och förtydligas.

Alternativet till den föreslagna bebyggelsen är fortsatt markanvändning vilket tillåter markägaren att inhägna området och att skötseln inte är garanterad.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att en miljöbedömning och därmed en miljökonsekvensbeskrivning enligt bestämmelserna i miljöbalken 6 kap 11 § eller PBL 5 kap 18 § inte behöver göras då planens genomförande inte förväntas medföra betydande miljöpåverkan.

MILJÖFRÅGOR

De väsentligaste miljöfrågorna att beakta i detaljplaneringen är frågor som hänger samman med närheten till flygplats och trafikled med transporter av farligt gods – risk och buller - samt förändringar inom kulturhistoriskt värdefull miljö.

Planförslaget berör huvudsakligen kvartersmark och endast en mindre del parkmark. Planförslaget ansluter till befintlig service, infrastruktur och kommunikationer och bedöms inte leda till några negativa effekter på människors hälsa och säkerhet. Detaljplanens genomförande kommer därför inte att leda till någon sådan betydande miljöpåverkan att en miljöbedömning med efterföljande miljökonsekvensbeskrivning behöver utföras.

Risikanalys

Brandskyddslaget har gjort en analys av olycksrisker för ny bostadsbebyggelse inom kv. Ulvsunda slott avseende närhet till transporter med farligt gods på Ulvsundavägen, intilliggande bensinstation samt in- och utflygning till Bromma flygplats.

Efter en inledande riskanalys konstateras att det främst är transporter med farligt gods som påverkar risknivån för området. Risker förknippade med in- och utflygning till Bromma flygplats och intilliggande bensinstation bedöms vara försumbara. Under förutsättning att nedanstående riskreducerande åtgärder vidtas är bedömningen att risknivån sänks till en acceptabel nivå och att bebyggelse kan uppföras enligt det aktuella förslaget.

De ämnen som främst transporteras på Ulvsundavägen tillhör farligt godsklass 1 (explosiva ämnen), 2.1 (brännbara gaser) och 3 (brandfarliga vätskor) och det är även olyckor med inblandning av ämnen ur dessa klasser som främst bedöms kunna påverka personsäkerheten inom området. För dessa scenarier har en detaljerad analys avseende frekvenser och konsekvenser genomförts och risknivå i form av individrisk beräknats. Även en grov bedömning av samhällsrisk/grupprisk har gjorts genom att uppskatta hur många som kan omkomma till följd av respektive scenario.

Med planerad utformning av bostadsbebyggelsen visar resultatet av den detaljerade analysen på en förhöjd risknivå avseende samhällsrisk/grupprisk samt individrisk till ett avstånd av 15 meter från Ulvsundavägen. Detta innebär att riskreducerande åtgärder behöver vidtas inom planområdet. De olycksrisker som främst påverkar risknivån och därför behöver reduceras är olyckor förknippade med utsläpp och antändning av brännbara gaser (klass 2.1) och vätskor (klass 3). Olycksrisker förknippade med explosiva ämnen (klass 1)

bedöms endast ha en begränsad påverkan på risknivån varför det inte är rimligt att vidta åtgärder med syfte att reducera dessa risker.

För att sänka risknivån ges följande förslag på åtgärder för att minska konsekvensen av olyckor med brännbara gaser och vätskor:

- Mur ska uppföras mellan Ulvsundavägen och planerad bebyggelse för att förhindra påkörning samt att utrunnen vätska rinner mot bebyggelsen. Muren ska utföras fribärande med en höjd av minst 2,5 meter samt vara utförd i obrännbart material.
- Fasader på byggnader som vetter mot Ulvsundavägen ska utföras i material som förhindrar brandspridning in i byggnaden under den tid det tar att utrymma (uppskattningsvis minst 30 minuter). Kravet gäller även fönster som ligger högre än 2,5 meter.
- Ventilationssystemet i byggnader som vetter mot Ulvsundavägen ska utformas så att det på ett enkelt sätt kan stängas av fastighetsskötare eller brandförsvaret, exempelvis genom central nödavsängning samt att friskluftsintag för lokaler där personer vistas stadigvarande placeras mot en trygg sida, det vill säga bort från Ulvsundavägen.
- Lokaler där människor vistas mer än tillfälligt ska ha tillgång till åtminstone en utrymningsväg som mynnar bort från Ulvsundavägen.
- Område utomhus inom ca 15 meter från väggkant Ulvsundavägen ska utformas så att de inte uppmuntrar till stadigvarande vistelse. Detta innebär att området inte ska innehålla faciliteter som medför att personer kommer att befinna sig i området under en längre tid, som t.ex. uteplatser, lekplatser eller parkbänkar. Däremot kan utrymmena innehålla exempelvis parkeringsplatser.

Åtgärder avseende ventilationssystem bedöms även reducera konsekvensen av ett utsläpp av giftig gas vilket innebär att påverkan på risknivån till följd av eventuellt tillkommande transporter med giftig gas på Ulvsundavägen bedöms bli liten.

Buller

Planområdet påverkas av buller från vägtrafik på Ulvsundavägen och Margretelundsvägen. Det påverkas också av flygbuller.

Följande bestämmelser om störningsskydd enligt "Stockholmsmodellen" antas gälla (Stadsbyggnadskontoret PM 2007-08-22):

- Bostäder ska utformas så att minst hälften av boningsrummen i varje lägenhet får högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå (frifältsvärde) utanför fönster
- Minst en balkong/uteplats till varje bostad eller en gemensam uteplats i anslutning till bostäderna ska utföras eller placeras så att de utsätts för högst 55 dBA ekvivalent ljudnivå och högst 70 dBA maximal ljudnivå (frifältsvärden)
- Bostäder skall utföras så att ekvivalent ljudnivå i boningsrum inte överstiger 30 dB(A) och maximal ljudnivå inte överstiger 45 dBA mellan kl. 22-06

Gränsen för flygbullernivå FBN 55 dBA tillståndsgiven kurva går mellan slottet och de nya bostäderna söder om slottet, medan kurvan för utfallet 2004 går längre norrut. Både radhusen och parkvillorna får därmed enligt tillståndet högst FBN 55 dBA. Maximal ljudnivå vid de nya bostäderna är enligt kurvan för utfallet 2004 ca 75 dBA. Eftersom flygvägen går ca 500 m norr om bostäderna träffas dessa av ett snett ljudinfall vilket ger lägre ljudnivåer vid fasad på husens skärmade sida. Skärmningen kan bedömas till minst ca 5 dBA, både för FBN och för maxbuller. Enligt gällande avtal för Bromma flygplats förekom-

mer ingen linjetrafik nattetid. Antalet bullerhändelser med höga maximalnivåer nattetid är därför litet.

En bullerutredning har gjorts av Bernström akustik HB. Beräkningarna visar att förslaget uppfyller planbestämmelserna avseende ekvivalent ljudnivå från vägtrafik om alla lägenheter har minst hälften av bostadsrummen samt uteplatser/balkonger orienterade mot husens tysta sida.

Fasaden mot parken på huset parallellt med Ulvsundavägen och det södra radhusets fasad mot söder får sammanlagd ekvivalent ljudnivå från väg- och flygtrafik högre än 55 dBA. För att klara planbestämmelserna kan dessa fasader t.ex. förses med delvis inglasade, skärmande balkonger. Minst hälften av bostadsrummen i varje lägenhet orienteras mot dessa balkonger. Maximal ljudnivå vid uteplats beror på var dessa placeras. Med oskärmade uteplatser på balkonger erhålls maximala ljudnivåer från väg- och flygtrafik. Med t ex delvis inglasade balkonger eller friliggande, skärmade uteplatser går det att uppfylla riktvärdet 70 dBA. Utformningen måste studeras noggrant. Samtliga lägenheter skall ha tillgång till antingen skärmad uteplats på husens skärmade sida (för flygbuller) eller gemensam uteplats med skärm eller skärmtak enligt ovan.

Högsta tillåtna bullernivåer har säkerställts genom planbestämmelser.

I bullerutredningen ingick också frågan om den planerade muren/bullerskärmen öster om Ulvsundavägen kommer att ge ökat trafikbuller vid fastigheterna väster om Ulvsundavägen. Beräkningar har gjorts med och utan mur/skärm. Muren/skärmen har antagits vara hård/reflekterande respektive delvis absorberande. Muren har antagits vara 2,5 m hög. Beräkningarna visar att ljudnivån vid närmaste fastigheter väster om Ulvsundavägen ökar med 0,4-0,6 dBA om muren är reflekterande och 0,2-0,4 dBA om muren är delvis ljudabsorberande. Ökningen är i båda fallen försumbar och kan inte uppfattas med hörseln. Ljudnivån i beräkningpunkterna bestäms helt av det direkta ljudet från vägen. Även om ökningen av ljudnivån är försumbar kan det hända att man upplever att ljudets karaktär förändras på grund av ljudreflexer. För att förhindra detta kan muren utformas med delvis ljudabsorberande yta.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Nulägesbeskrivning och kulturvärdesanalys av miljön redovisas i två utredningar:

- Ulvsunda slott & slottspark, antikvarisk analys 2008-06-12 (Reichmann Antikvarier AB)
- Ulvsunda slottspark, Kulturhistorisk värdering och bedömning av konsekvenser av planförslag för ny bebyggelse jan 2006, rev 2008-06-16, (Topia landskapsarkitekter AB).

Fastigheten Ulvsunda slott 1 uppvisar idag rester från dess samtliga byggnadsperioder. Följande beskrivning utgör en redovisning av och resonemang om hur det aktuella planförslaget förhåller sig till angivna kulturvärden i slottsområdet med utgångspunkt från ovanstående utredningar.

Ulvsunda slott med omgivande park har ett samhällshistoriskt värde genom att anläggningen visar egendomens ekonomiska och historiska betydelse i området under 300 år. Vidare har slottets historia som sätesgård och dess senare användning som mentalvårdssjukhus påverkat dess identifikationsvärden.

Avsikten är att den föreslagna planens utbyggnad ska kunna förenas med att slottsanläggningens gestalt och framtoning även i framtiden vittnar om dess forna ekonomiska betydelse och dominans i området. Planförslaget har utformats med stor hänsyn till parkens historia i form av *miljöns betydelsebärande aspekter* och *övergripande arkitektoniska samband*.

Parkens *betydelsebärande aspekter* anges vara:

- de ursprungliga angöringspunkterna
- den arkitektoniska kopplingen mellan slottet och slottsparken
- geometrin i parkrummet.

Planförslaget beaktar och förstärker slottets ursprungliga angöringspunkter. Förslaget tar fasta på att det ännu under 1930-talet saknades en allmän vägförbindelse norrut runt slottet och beaktar därmed områdets värdekärna. Huvudangöringen från Ulvsundasjön förtydligas. Angöringen från norr bevaras. Planförslagets föreslagna bebyggelse förändrar parkens stora utbredning och inordnas delvis i geometrin, dock inte i detalj. Bebyggelsens utbredning synliggör parkens nuvarande avgränsning. Parkens östra, romantiska parkdelar tas delvis i anspråk men detta kompenseras genom en föreslagen utvidgning och rekonstruktion ner mot vattnet.

Parkens *övergripande arkitektoniska samband* med slottet avspeglas i

- det monumentala läget med fri sikt
- den starka axeln och alléns kraftfulla markering med fortsättning mot norr,
- parkens utbredning, avgränsning och geometriska uppbyggnad

Anläggningens monumentala läge påverkas inte mycket av planförslaget. Den fria sikten bedöms inte råka i konflikt med planförslaget. Den starka axeln och allén beaktas. Geometrisk uppbyggnad beaktas genom att en anpassning till den övergripande strukturen sker i förslaget. Anpassning i detalj har inte ansetts möjlig eller rimlig. Kvarteren föreslås bebyggas så att de kan avläsas som klart urskiljbara enheter i förhållande till omgivande slottspark. Vidare ansluter förslaget till Stockholms stads utveckling av Ulvsunda villastad under 1900-talet, en av de senare årsringarna.

Planförslaget ianspråkar och gör intrång i vissa kulturhistoriska dokumentvärden men dessa kan dokumenteras innan exploatering påbörjas. Miljöskapande värden och historisk kontinuitet liksom historiska upplevelsevärden försvagas i vissa delar men föreslås förstärkas i andra genom riktade och kompenserande åtgärder. Tillgängligheten kan avsevärt förbättras och säkerställas i de delar som inte tas i anspråk för ny bebyggelse.

Konflikter med kulturvärden bedöms uppstå främst genom:

- inskränkning av parkens stora utbredning
- risk för barriärverkan av Margretelundsvägens föreslagna läge genom den befintliga parken

Förstärkningar av kulturvärden i planförslaget bedöms ske genom:

- förtydligande av 1700-talets angöring till slottet från Ulvsundasjön
- rekonstruktionen av den romantiska parken
- bulleravskärmning
- förstärkt samband mellan parkens olika rum och sjön
- förstärkt skydd och vård

Bedömningen har varit att viss tillkommande utbyggnad kan äga rum, med ianspråktagande av parkmark för bostadskvarter, och kan förenas med åtgärder som prioriterar, förtydligar och skyddar viktiga kulturvärden i området. Åtgärderna kan bestå av kompletterande skyddsföreskrifter, vårdplaner och kompensationsåtgärder. Därutöver kan kulturvärdena kompletteras med förstärkt tillgänglighet och rekreationsvärden för allmänheten.

Alternativet till den föreslagna bebyggelsen är fortsatt markanvändning vilket tillåter markägaren att inhägnat området och att skötseln inte är garanterad.

Betydelsebärande aspekter.

- Planförslaget prioriterar slottets ursprungliga angringspunkter. Genom att Margretelundsvägen flyttas förstärks och förtydligas samspelet mellan slottsbebyggelsen och Ulvsundasjön. Den avskärande bredare väggkroppen och trafikföringen i det allmänna vägnätet ersätts av gångvägar och iordningställande av parkmarken med stor varsamhet. Alléns norra del, slottets ursprungliga angringspunkt från landsvägen, bevaras. Den anger en viktig rörelse där slottet var det naturliga målet. Marken norr om slottet har aldrig ingått i dess anlagda och formella trädgårdsdelar men utgör ett landskapsparti där platsens natur- och kulturhistoriska förutsättningar är och har varit avläsbara. Marken föreslås iordningställas så att miljön kan upplevas i ett mer tillgängligt parkstråk nedanför slottskullen mellan sjöarna.
- Planförslaget har så långt möjligt utformats med respekt för den arkitektoniska kopplingen mellan slottet och slottsparken. Den i planen föreslagna kvartersmarken har beaktat parkens symmetriska formspråk, alléns kraftiga markering och betoning av nyttoträdgården i utformning av mark och byggnader. Margretelundsvägens föreslagna nya sträckning följer delvis en ursprunglig vägsträckning men vägens karaktär och trafikslag råkar i konflikt med de historiska aspekterna. Vissa delar av den nya bebyggelsen medför även behov av parkeringsplatser och tillfartsvägar som är svåra att fullständigt inordna i den historiska strukturen.
- Geometrin i parkrummet, med parkens stora utbredning, avspeglar den historiska värdeskalans dimension med högsta värdet närmast slottet. Parkens utbredning kommer att beskäras av den föreslagna bebyggelsen men med strikt bevarande av det befintliga parkrummets yttre avgränsning. I den del av planförslaget som berör den engelska parken har formspråket anpassats till befintliga spår genom friare placering av de nya byggnaderna, som även anknyter till den angränsande delen av trädgårdsstaden där slottsparken redan under tidigare 1900-tal tagits i anspråk för bostadsbebyggelse. I den sydöstra delen av parkmarken (nuvarande slottsfastighet samt mark tillhörande Stockholms stad) föreslås rekonstruktion av en parkdel i romantisk stil i enlighet med det historiska kartmaterialet.

Sammanfattningsvis bedöms förslaget kunna råka i viss konflikt med den arkitektoniska kopplingen mellan slott och slottspark (förändring av markanvändningen, borttagande av spår och den nya vägens barriärverkan) och med geometrin i parkrummet medan andra betydelsebärande aspekter förstärks (alléns markering, utbyggnad av den romantiska (engelska) parken och förtydligande av bevarade parkrum). Slottets ursprungliga angringspunkter förstärks och förtydligas.

Övergripande arkitektoniska samband

- Planförslaget bedöms inte råka i konflikt med den symmetriska slottsbebyggelsen och dess monumentala placering i landskapet.
- Den fria sikten mot söder över den ”geometriska” delen av parken kvarstår. Sikten kommer dock att förändras genom att det sedan ursprunglig tid geometriska parkrummet, vilken antas ha varit en nytto-trädgård, nu med ålderdomliga fruktträd, tas i anspråk av bostadskvarter. Att Margretelundsvägen flyttas medför att den fria sikten mot öster över Ulvsundasjön renodlas och att samspelet mellan slottsbebyggelsen och vattenled förstärks. Genom att förlägga en framtida tillfart till den västra sidan kommer upplevelsen av slottets läge även i fortsättningen att exponeras för besökaren. Att den föreslagna muren och kompletterande bebyggelsen något begränsar den fria sikten mot slottet från Ulvsundavägen måste vägas mot åtgärdernas bulleravskärmande verkan. Hela slottsträdgården var ursprungligen inhägnad.
- Förslaget tar stor hänsyn till den starka axeln och alléns kraftfulla markering såväl söder som norr om slottet. Den antikvariska analysen understryker också det representativa värdet av alléns fortsättning mot norr och planförslaget påverkar inte möjligheten att framhäva detta värde ytterligare.
- Parkens utbredning, avgränsning och delvis geometriska uppbyggnad påverkas av planförslaget. Parkens utbredning förändras men bebyggelsen respekterar dess nuvarande avgränsning. Bebyggelsen har utformats med en omsorg som förmedlar det geometriska formspråket, dock utan att bokstavligen kopiera dess inre organisation.

Sammanfattningsvis bedöms förslaget kunna råka i viss konflikt med övergripande arkitektoniska samband (den geometriska södra slottsparkens stora utbredning framför slottet) medan andra samband förstärks (sikten mot öster, sambandet mellan slottets historiska entré och vattnet). De mest kraftfulla markeringarna i form av slottets monumentala läge i terrängen och ursprunglig tillfartsväg samt ålderdomlig allé bevaras.

Planförslagets förhållningssätt till de historiska perioderna

Perioden 1640- cirka 1730

Planförslaget tar fasta på att den antikvariska analysen finner den mest representativa och statusfyllda miljön mellan slottets huvudfasad och Ulvsundasjön. Genom att flytta Margretelundsvägen med sin tunga trafik till annat läge ges här möjlighet att återskapa miljös status och det arkitektoniska sambandet från 1600-talet mellan slott och vattenväg. De betydelsefulla resterna av landvägen från norr berörs inte heller negativt av planförslaget.

Den del av trädgården som ursprungligen antas ha bestått av en social, representativ lustgård gynnas likaså av planförslaget. Parkeringsplatsen flyttas men trädgårdsdammen bevaras och gräsplanen föreslås sammanbindas med strandområdet och möter där en rekonstruktion av 1800-talets romantiska park ner mot sjön.

Den nyttobetonade, symmetriska delen med fruktträd omformas dock i sin helhet från park till bostadskvarter. Kvarteret utformas med särskild anpassning till ursprunglig struktur och avgränsning så att det blir tydligt avläsbart i den omgivande miljön.

Margretelundsvägens nya sträckning riskerar att upplevas som en barriär och utgör ett avskärande element med anledning av dess roll i det allmänna gatunätet med viss tung trafik genom parken. Detta läge utgör dock en förutsättning för ett förtydligande av den statusfyllda miljön mellan slottets ursprungliga huvudfasad och vattenrummet längre norrut. Det innebär också en förflyttning av vägen bort från området värdekärna. En konsekvens blir även att parkmark mellan slottets östra sida utmed stranden och utmed kanalen mellan Ulvsundasjön och Lillsjön frigörs från trafik i ett sammanhängande parkrum.

Perioden 1730- 1840

Under denna period och eventuellt under den följande årtionden utvecklas en park i romantisk stil sydost och väster om slottsbyggnaden.

Planförslaget tar mark i anspråk av den romantiska parken men inordnar bebyggelsen i detta friare formspråk. Parkens yttre gräns mot trädgårdsstaden utgörs av en bäckravin där ”Slottsbäcken” tidigare var en central del i den romantiska (engelska) park som nu till största delen redan är ianspråktagen av villabebyggelse från 1900-talet. Den här föreslagna bebyggelsen har placerats i en krans omkring de mest värdefulla spåren av den romantiska parken. Det böljande landskapet utmed bäckravinen med bevarade lövträdsdungar föreslås utvecklas, eventuellt rekonstrueras, ner mot strandlinjen med anläggande av gångvägar, sittplatser och andra inslag som man kan finna belägg för.

Marken väster om slottet mot Ulvsundavägen föreslås utgöra huvudentré med nyanlagd parkeringsplats och tillfartsväg. Den föreslagna parkeringen och tillfartsvägen anpassas så långt det är möjligt utan att träd behöver avverkas och med begränsad förändring av marknivåerna. Anläggningen utgör ett nytt inslag men är neddragen så långt västerut som möjligt mot Ulvsundavägen. Den föreslagna muren övergår i en lindhäck utmed detta parti, i enlighet med parkens historiska växtmaterial, och avser förtydliga slottets läge ut mot Ulvsundavägen. Inhägnaden bedöms förstärka upplevelsen av slottsmiljön och understryker en arkitektonisk helhet. Större delen av den befintliga parkmarken upp mot orangeriträdgården lämnas orörd.

Planförslagets förhållningssätt till perioden kommer främst till uttryck i utformning av kvartersstrukturen i sydost och genom föreslagen utveckling av den romantiska parkens utbredning.

Perioden 1830-1904

Denna tidsperiod utvecklades sannolikt att den romantiska parken ytterligare. Anläggningens gestalt och framtoning uttrycker även under denna period dess forna betydelse även om dess dominans minskade och fastigheten övergick i Stockholms stads ägo. Det här aktuella planförslaget ansluter både till de tidigare perioderna och till modernare tid i den efterföljande perioden då Stockholms stad planlägger Ulvsunda trädgårdsstad som förverkligas under 1900-talets första hälft.

Det norra området mellan slottsbyggnaden och kanalen mot Lillsjön utgjorde slottets ursprungliga angringspunkt från landsvägen i norr. Resterna av linalén anger en viktig rörelse där slottet var det naturliga målet för den som närmade sig utmed landförbindelsen norrifrån och passerade den gamla stenbron över kanalen uppför backen och in på slottsgården. Detta landskapsparti var sannolikt särskilt betydelsefullt efter det att egendomens ekonomibyggnader och ladugård förflyttats till läget utmed den monumentala axeln norr om kanalen. Planförslaget innebär en bearbetning av parkområdet utan några påtagliga förändringar i förhållande till historiska strukturer. Siktlinjen i den forna kommunikationsaxeln kan värnas. Angroring till slottet kan studeras ytterligare med hänsyn till kulturvärdena.

Utvecklingen under 1900-talet

Planförslaget anknyter delvis till planläggningen och genomförandet av Ulvsunda trädgårdsstad. En större del av den befintliga romantiska slottsparken togs då i anspråk av Stockholms stad för bostadskvarter. De här föreslagna villorna öster om allén kan betraktas som en fortsättning på denna trädgårdsstad. Själva parkdelen fokuseras på de historiska perioder som föregick 1900-talets igenväxning under slottets sjukhusperiod. Det bårhus som tillkom då behålls utmed det föreslagna nya läget för Margretelundsvägen.

Utbyggnad av Margretelundsvägen, Ulvsundavägen och Ulvsunda industriområde representerar 1900-talets första hälft. Samhällets trafikutveckling har fått påtagliga konsekvenser för slottsanläggningen där vägsträckningar har tillkommit, rätats ut och trafikerats med kraftiga visuella och bullermässiga förändringar i miljön som följd. Denna trafikplanering framhålls inte som kulturhistoriskt värdefull. Planförslaget fokuserar här på perioden före 1900-talet genom att Margretelundsvägen flyttas. I dess ställe förordas ett parkrum som förenar spår från 1700- och 1800-talens gångvägnät. Margretelundsvägens nya läge följer delvis en äldre vägsträckning i parken och har så långt möjligt anpassats till parkens äldre struktur. Att leda stadsdelens delvis tunga trafik och allmänna vägnät genom den historiska parken står dock i konflikt med befintliga kulturvärden men förflyttar en av 1900-talets företeelser bort från anläggningens värdekärna (enligt Karta över kulturvärden, Topia landskapsarkitekter AB, 2008).

Ulvsundavägen föreslås avgränsas av en betongmur respektive lindhäck som avskärmar parken och bebyggelsen från buller och/eller visuella störningar. Denna åtgärd kan sägas ansluta till att slottsparken varit inhägnad redan under 1700-talet.

Under 1900-talet har nordvästra delen av detta område varit föremål för en successiv vägplanering som landade i dagens sträckning av Ulvsundavägen väster om slottsfastigheten. I denna del föreslår planen en komplementbyggnad till slottet som samtidigt skärmar trädgården från trafikbuller. Nya gångförbindelser mellan slottsfastigheten och Lillsjöområdet anordnas här.

Under sent 1900-tal och under 2000-talet har en upprustning skett av slottsbebyggelsen och delar av slottsträdgården vilket har gynnat kulturvärdena. Planförslaget innehåller en stor ambition att tillvarata fastighetens kulturhistoriska innehåll där själva planutredningen har bidragit till att många av fastighetens historiska värden för första gången har kunnat dokumenteras.

MEDVERKANDE

Förslaget har utarbetats i samråd med stadsbyggnadskontoret, bebyggelseförslaget av Södergruppen arkitekter genom Jens Deurell, förslaget till mark- och parkgestaltning av TENGBOM Naturvårdsbyrå Orback AB genom Lena Dübeck.

Detaljplanen har upprättats inom planavdelningen av Maria Pettersson. Från exploateringskontoret har David Grind och Jette Harboe medverkat och från lantmäterimyndigheten Micael Johansson.

Bengt Andrén
planchef

Maria Pettersson
planarkitekt